

4. Гуде С.В. Информационные системы: [учебное пособ.] / С.В. Гуде, С.Б. Ревин. – М. : РЮИ МВД России, 2002. – 149 с.
5. Про інформацію : Закон України від 02 жовт. 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №48. – Ст. 650.
6. Гуде С.В. Информационные системы: [учебное пособ.] / С.В. Гуде, С.Б. Ревин. – М. : РЮИ МВД России, 2002. – 149 с.
7. Плинатус А.А. Сборник лекций по курсу «Информатика» / А.А. Плинатус. – М. : 1996. – 54 с.
8. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: [підручник] / В.М. Плішкін. – [за ред. Ю.Ф. Кравченка]. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.
9. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: [підручник] / В.М. Плішкін. – [за ред. Ю.Ф. Кравченка]. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.
10. Торвальд Ю. Век криминалистики / Ю.Торвальд. – [под ред. Ф.М. Решетникова]. – М. : Прогресс, 1991. – 323 с.
11. Мовчан А.В. Історичні аспекти створення обліково-реєстраційних підрозділів в органах внутрішніх справ / А.В. Мовчан // Науковий журнал «Право і безпека». – Х.: Харківський Національний університет внутрішніх справ, 2009. – № 1. – С. 53–58.
12. Плішкін В.М. Теорія управління органами внутрішніх справ: [підручник] / В.М. Плішкін. – [за ред. Ю.Ф. Кравченка]. – К. : Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.

УДК 342.729

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ В РАМКАХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЛІЦІЄЮ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ЇХ ПРОВЕДЕННЯ

Чертенкова А.М., ад'юнкт

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Висвітлені теоретично-правові основи формування поняття масових заходів, їх видів, включно з масовими заходами громадсько-політичного характеру.

Ключові слова: масові заходи, масові заходи громадсько-політичного характеру, збори, мітинги, демонстрації.

Чертенкова А.Н. ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ МАССОВЫХ МЕРОПРИЯТИЙ ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ХАРАКТЕРА В РАМКАХ ОБЕСПЕЧЕНИЯ МИЛИЦИЕЙ ОБЩЕСТВЕННОГО ПОРЯДКА И БЕЗОПАСНОСТИ ВО ВРЕМЯ ИХ ПРОВЕДЕНИЯ / Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Украина

Освещены теоретико-правовые основы формирования понятия массовых мероприятий, их видов, включая массовые мероприятия общественно-политического характера.

Ключевые слова: массовые мероприятия, массовые мероприятия общественно-политического характера, собрания, митинги, демонстрации.

Chertenkova A.N. SOME ASPECTS OF THE DEFINITION OF MASS EVENTS OF SOCIAL-POLITICAL NATURE IN THE FRAMEWORK OF POLICE WORK OF MAINTAINING THE PUBLIC ORDER AND SAFETY DURING THEIR CONDUCT / Dnepropetrovsk state university of internal affairs, Ukraine

Highlights of the theoretical and legal basis for the formation of the concept of mass events, their types, including mass events of social-political nature are defined.

Key words: mass events, mass events of social-political nature, *gatherings*, *meetings*, and *demonstrations*.

На тлі формування нового українського законодавства в сфері регулювання проведення масових заходів громадсько-політичного характеру, яке відобразилось у складанні проекту Закону України «Про мирні зібрання» (реєстраційний номер 2450), необхідно в першу чергу законодавчо закріпити поняття масових заходів (у тому числі і масових заходів громадсько-політичного характеру, як одного з їх видів), що допомогло б усунути суперечності в діяльності організаторів, учасників під час організації та проведення таких заходів, і дало б змогу правоохоронним органам, у тому числі міліції, на достатньому рівні забезпечувати громадський порядок та громадську безпеку.

Дефіцит нормативно-правової бази щодо регулювання проведення мирних заходів громадсько-політичного характеру і діяльності міліції під час їх проведення, необхідність їх розробки, удосконалення і прийняття має як теоретичне, так і практичне значення, і обумовлює актуальність цього питання.

Стаття має безпосередній зв'язок із загальними положеннями Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Комплексної програми профілактики правопорушень на 2006-2008 роки» № 116 від 1 березня 2006 року та Комплексної програми профілактики правопорушень на 2007-2009 роки, затвердженої Постановою КМУ України № 1767 від 20 грудня 2006 року.

Завданням цієї статті є аналіз національного законодавства стосовно свободи мирних зібрань, нормативної бази щодо визначення основних термінів, виокремлення її недоліків та надання пропозицій щодо їх ліквідації.

Окремі аспекти питань щодо визначення понять масових заходів у цілому і окремо масових заходів громадсько-політичного характеру досліджували в юридичній літературі такі вчені адміністративісти: О.М. Алоян, А.С. Бірко, В.І. Егліт, А.Н. Кокорев, Л.М. Колодкін, С.Ф. Константинов, М.В. Корнієнко, А.Е. Маслов, Є.М. Моїсеєв, В.В. Ларін, М.І. Логвіненко, В.І. Олефір, В.Г. Поліщук, В.Д. Суценко, А.О. Яременко. К.С. Белінський, М.М. Звягін, В.І. Іллічов, Д.О. Коротченков, В.В. Князєв, М.І. Логвіненко, А.А. Меньших, В.П. Нагребельний, В.Г. Поліщук, В.І. Салієнко, С.С. Стефанішин, А.О. Яременко досліджували деякі аспекти питання щодо ознак масових заходів.

Однак комплексний аналіз нормативної бази щодо мирних зібрань громадсько-політичного характеру не проводився, адже це питання недостатньо досліджене в національній юридичній літературі. Про це також свідчить відсутність зазначених термінів в останньому законопроекті «Про мирні зібрання» № 2450, тиражу від 03.06.2010 року.

Стосовно вищезгаданого проекту закону зазначимо, що він був поданий до Верховної Ради України 6 травня 2008 року урядом колишнього прем'єр-міністра України Ю. В. Тимошенко. На етапі підготовки, що проходила протягом декількох років, законопроект редагувався певну кількість разів, і проходив експертизу Венеціанської Комісії Ради Європи до внесення на розгляд до Верховної Ради України [1]. У травні 2010 року проект закону № 2450 було спрямовано на друге читання профільним парламентським комітетом. Відсутність жодних громадських обговорень законопроекту доволі обурило громадськість у червні 2010 року, викликавши чисельні масові акції на території всієї країни.

Законопроект враховує існуючі міжнародні стандарти у сфері прав людини і носить доволі ліберальний характер. Порівняно з попередньою редакцією були внесені суттєві зміни в текст проекту закону, які мали досить позитивний характер. Аналіз Статті 1 «Визначення термінів» Розділу 1 «Загальні положення» дає змогу відмітити істотне покращення у визначенні основних понять, додаткове введення спеціального поняття «контр зібрання» (п. 4 ст. 1 розділ 1) та «одночасного мирного зібрання» (п. 7 ст. 1 розділ 1), «спонтанного мирного зібрання» (п. 10 ст. 1 розділ 1). Але, разом із значними перевагами, проект закону містить положення, що не відповідають міжнародним стандартам і є достатньо дискусійними.

Необхідно зазначити, що, незважаючи на доволі значні реформи в правовій сфері із часу отримання нашою країною незалежності, до сих пір не створено законодавчий акт, який би давав чітке визначення поняттю „масовий захід”, його видів, у тому числі визначав би поняття масових заходів громадсько-політичного характеру та їх видів.

Як наголошує В.Г. Поліщук: «Невизначеність законодавством конкретних ознак, які відрізняють збори, мітинги, вуличні походи і демонстрації та інші масові заходи один від одного, значною мірою, ускладнює їх правову регламентацію, ефективність якої залежить від чіткого визначення юридичного змісту кожної з політичних свобод» [2, 14].

Одне і на даний час єдине визначення поняття «масові заходи» закріплене в Настанові про дії органів і підрозділів внутрішніх справ щодо організації й забезпечення охорони громадського порядку і безпеки громадян під час проведення масових заходів та акцій № 230 від 11 квітня 2005 року. Згідно з цим документом: «Масові заходи – це заходи громадсько-політичного, релігійного, спортивного, культурно-видовищного характеру за участю значної кількості громадян, що проводяться з нагоди відзначення офіційних (державних), професійних, релігійних свят, пам'ятних дат, а також за ініціативою політичних партій, рухів, громадських об'єднань, релігійних конфесій, громад, окремих громадян, спортивних організацій, закладів культури тощо». Також Настанова надає і таке спеціальне визначення як «резонансні масові заходи», розуміючи під ним «заходи, підґрунтям яких є гострі соціально-економічні, суспільно-політичні, інші питання місцевого, регіонального, загальнонаціонального чи міжнародного значення, а також різноманітні заходи, що супроводжуються великою кількістю учасників та можуть призвести до некерованого розвитку подій» [3].

На нашу думку, великим недоліком у таких визначеннях є їх загальний характер, що робить відмежування масових заходів від інших проявів життя суспільства неможливим. Єдиною характерною ознакою у визначенні є значна кількість учасників масового заходу, однак не має тлумачення значення слова «значна», що ускладнює визначення саме чисельності учасників заходу, за якою такий би вважався масовим.

Розглядаючи сучасне українське законодавство, бачимо, що термін «масові заходи» зустрічається в таких нормативно-правових актах: Закон України «Про міліцію» (п.27 ст.10), у якому затверджується завдання працівників міліції «забезпечувати громадський порядок під час проведення масових заходів комерційного характеру на кошти організацій або осіб які їх проводять» [4]. Помітно, що термін вживається в тісному зв'язку з діяльністю органів внутрішніх справ, пов'язаною із охороною прав та свобод осіб. Слід зазначити, що найчастіше термін «масові заходи» зустрічається у відомчих нормативно-правових актах та службовій документації органів внутрішніх справ. Ще на початку формування нового українського законодавства після отримання Україною незалежності, поняття «масових заходів» використовувалося в Статуті патрульно-постової служби міліції, затвердженому Наказом МВС України від 28 липня 1994 року № 404. Статут говорить: «охорона громадського порядку і безпеки при проведенні масових заходів (громадсько-політичних, культурно-масових,

спортивних та інших) в залежності від їх значення та масштабу організується Головним управлінням МВС України в автономній Республіці Крим, м. Києві та Київської області...» [5]. Цікавим є те, що в даній статті Статуту вбачається спроба надання класифікації масових заходів та поділ їх на певні групи, що слугує опорою для подальшого дослідження їх класифікації.

Наведемо приклад із Положення «Про порядок підготовки спортивних споруд ті інших спеціально відведених місць для проведення масових та культурно-видовищних заходів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2025, у якому неодноразово вживається термін «заходи» (у контексті масових заходів), та такі їх види як «спортивні заходи» та «культурно-видовищні заходи». У частині другій «Класифікація заходів», статті 4 та 5 законодавець поділяє заходи на «міжнародні, державні та регіональні» за значенням та на «державні та комерційні» за джерелами фінансування [6].

На місцевому рівні масовими заходами визнаються збори, мітинги, демонстрації, походи, пікетування, культурно-видовищні заходи, презентації, рекламні акції, релігійні (культові), духовно-просвітницькі збори (далі – заходи), які проводяться юридичними особами, у тому числі підприємствами, організаціями, установами, політичними партіями, громадськими, профспілковими, релігійними організаціями, творчими спілками, а також групами громадян, які проводяться поза межами приміщень та споруд (крім п. 3.3 цього Положення) [7].

У законопроекті «Про порядок організації і проведення громадянами зборів, мітингів, походів, демонстрацій та пікетувань» від 22 травня 2006 року масовим заходом вважається «відкрита, мирна, доступна кожному акція, яка проводиться у формі зборів, мітингу, походу, демонстрації чи пікетування або в будь-якому різному поєднанні цих форм за ініціативою громадян України або об'єднань громадян». Метою акції є вільне вираження і формування думки, політичної позиції, а також висловлення вимог з різноманітних питань суспільного життя [8].

Перша спроба дати наукове визначення масовим заходам була зроблена в 1985 році В.В. Ларінім, який вважав масові заходи сукупністю дій або явищ соціального життя за участю великої кількості громадян, що відбуваються з метою задоволення політичних, духовних, фізичних та інших потреб громадян. Масові заходи, за В.В. Ларінім, є формою реалізації прав та свобод громадян, а також формою соціального спілкування між людьми і способом вироблення єдності настанови особи, колективу і суспільства в цілому [9, 54]. Таке твердження, на думку В.Г. Поліщука, дозволяє виокремити основні ознаки, що є характерними для масових заходів: а) наявність великої кількості людей; б) організованість дій; в) наявність мети [2, 14 -15].

Стосовно думок інших науковців з цього приводу: Л.М. Колодкін розглядає масові заходи як «великі громадсько-політичні, спортивні, культурні та інші заходи у яких бере участь велика кількість учасників, туристів, гостей, місцевого населення» [10, 17].

О.М. Кокорев розуміє масові заходи, як організовану та санкціоновану компетентними державними органами або громадськими організаціями, а також реалізовані на основі звичаїв дії значних груп людей, які мають на меті реалізацію правомірних цілей та проходять у громадських місцях [11, 288].

Як зазначає А.Е. Маслов, до участі в масових заходах має доступ достатньо велика кількість осіб, вони проводяться на площах, у громадських будівлях, концертних залах, спортивно-видовищних спорудах, спеціальних трасах та інших громадських місцях міст та інших населених пунктів [12, 266].

Під поняттям „масові заходи” деякі науковці розуміють «сукупність дій або явищ соціального життя за участю великої кількості учасників, які здійснюються з метою

задоволення політичних, духовних, фізичних та інших потреб та є формою реалізації прав і свобод соціального спілкування між людьми і способом вироблення єдності установок особистості, колективу і суспільства в цілому» [13, 175]. Виділяють наступні заходи: а) громадсько-політичні (збори, мітинги, вулична хода, демонстрації, з'їзди, конференції, вибори до рад народних депутатів, зустрічі та проводи урядових делегацій та ін.); б) культурно-видовищні (фестивалі, карнавали, професійні свята, народні гуляння та ін.); в) спортивні (олімпіади, спартакіади, універсіади, змагання з різних видів спорту та ін.); г) інші (похоронні процесії, релігійні свята та ін.).

Масові заходи, на думку В.Г. Поліщука, – це організована, санкціонована, або несанкціонована форма активних дій великих груп людей в громадських місцях з метою виявлення їх волі, захисту своїх прав та свобод, законних інтересів, задоволення потреб в економічній, політичній, соціально-культурній, інших матеріальних і духовних сферах [2, 15].

О.М. Алоян і В.І. Егліт вважають масові заходи діями значних груп людей, організованими чи санкціонованими компетентними державними органами чи громадськими організаціями, що здійснюються на основі звичаїв і проходять в громадських місцях.. автори наголошують на організаційно-правовому аспекті таких заходів та приділяють особливу увагу. Науковці акцентують увагу на тому, що основою для проведення масових заходів є звичаї, що цілком об'єктивним по відношенню наприклад до релігійних свят. санкціонованості та організації таких заходів громадськими організаціями та державними органами [14, 38 - 39].

На думку А.С. Бірко, масові заходи це – організовані дії (сукупність дій або явищ соціального життя) за участю великої кількості людей, що проводяться із метою задоволення політичних, духовних, фізичних та інших потреб громадян, є формою реалізації прав та свобод, способом формування єдності настанов особистості, колективу та суспільства у цілому.

М.В. Корнієнко схильний розглядати поняття масових заходів у широкому і вузькому значеннях. У широкому розумінні це – організована дія (сукупність дій, явищ суспільного життя) за участю великих мас людей, що проводиться у громадському місці, у визначеному державному порядку з метою задоволення їх політичних, духовних, фізичних та інших потреб та інтересів, які є формою реалізації їх прав і свобод. На нашу думку, наведені ознаки організованості і проведення заходів у громадських місцях дещо звучують значення визначення, адже є не обов'язковими для визначення поняття масових заходів, що відмічалось в попередніх прикладах. У вузькому розумінні, згідно з М.В. Корнієнко, це – здійснення державними органами (насамперед, органами внутрішніх справ) необхідних заходів щодо забезпечення охорони громадського порядку і безпеки на стадії підготовки до проведення таких заходів. Таким чином, М.В. Корнієнко вважає термін «спеціальні операції» синонімом «масових заходів» у вузькому значенні [15, 52].

М.І. Логвіненко вважає, що масові заходи представляють собою організовану, санкціоновану або не санкціоновану форму активних дій груп людей, або індивідуальні дії особи в громадських місцях з метою виявлення їх волі, захисту своїх прав і свобод, законних інтересів, задоволення потреб в економічній, політичній, соціально-культурній, інших матеріальних та духовних сферах [16, 10]. На погляд автора доцільним є відокремлення М.І. Логвіненком індивідуальних дій особи, так званих «індивідуальних громадсько-політичних акцій» від активних дій групи людей при формуванні визначення масових заходів, адже на практиці зустрічаються і поодинокі пікетування. Необхідно зазначити, що такі випадки зустрічаються частіше у формі виключення, ніж правила, і можливо доцільніше застосовувати термін «індивідуальні громадсько-політичні акції» в тлумаченні визначення масових заходів ніж

безпосередньо в самому визначенні, як пропонує науковець [17, 59]. Крім того, необхідно зазначити, що навіть за одноосібного пікетування, не виключена можливість наявності глядачів, які можуть формувати натовп, за якого з'являється ознака масовості заходу.

Деякі науковці розрізняють такі види заходів: а) громадсько-політичні (збори, мітинги, вулична хода, демонстрації, з'їзди, конференції, вибори до рад народних депутатів, зустрічі та проводи урядових делегацій та ін.); б) культурно-видовищні (фестивалі, карнавали, професійні свята, народні гуляння та ін.); в) спортивні (олімпіади, спартакіади, універсиади, змагання 3 різних видів спорту та ін.); г) інші (похоронні процесії, релігійні свята та ін.) [13, 175].

На думку М.І. Логвіненка, у зв'язку із діяльністю органів внутрішні їх справ існують наступні групи масових заходів: громадсько-політичні, релігійні, спортивні, культурно-видовищні, спеціальні [17, 59]. В.Г. Поліщук додає ще таку групу, як змішані масові заходи, наприклад, театралізовані вистави, ярмарки, дискотеки [18; 6]. Звичайно, така думка має право на існування, однак автор погоджується щодо цього питання із М.І. Логвіненком, який вважає недоцільним виділення додаткової групи, адже будь-який масовий захід насамперед має певну ціль і причину проведення, що обумовлює включення його до будь-якої з приведених груп [17, 59]. Ми також вважаємо, що включення до класифікації масових заходів групи змішаних масових заходів може негативно вплинути на статистику щодо кількості проведених акцій певного виду, адже термін змішаний не дає чіткого розуміння характеру, мети та цілей проведення певного заходу. Однак автор погоджується з тим, що надана класифікація може вважатись неповною, адже існують й інші ознаки за якими поділяються масові заходи.

На наш погляд необхідно дати визначення масовому заходу громадсько-політичного характеру, адже без визначення особливостей і відмінностей цієї групи масових заходів не можна визначитись і зі способами та засобами охорони громадського порядку і безпеки під час проведення вказаних акцій.

Необхідно зазначити, що законодавчого визначення масових засобів громадсько-політичного характеру на даний час не існує. Такий вид масових засобів згадується в загальних положеннях Настанови про дії органів і підрозділів внутрішніх справ щодо організації й забезпечення охорони громадського порядку і безпеки громадян під час проведення масових заходів та акцій у частині роз'яснення основних понять та термінів. Вказане поняття вживається від час надання визначення масовим заходам, супроводжуючись роз'ясненням законодавця щодо існування чотирьох видів масових заходів: громадсько-політичного, релігійного, спортивного, культурно-видовищного характеру. Також не менш важливим є надання визначення резонансних масових заходів, які визначені в Настанові як «заходи, підґрунтям яких є гострі соціально-економічні, суспільно-політичні, інші питання місцевого, регіонального, загальнонаціонального чи міжнародного значення, а також різноманітні заходи, що супроводжуються великою кількістю учасників та можуть призвести до некерованого розвитку подій» [3]. Розглядаючи це визначення, необхідно зазначити, що більшість резонансних масових заходів належить до громадсько-політичного характеру, адже саме для таких заходів характерна наявність мети, якої прагнуть досягнути учасники, наприклад, привернути увагу до політичної ситуації, надати підтримку політичному діячу, вирішити економічні питання і т.д. Аналізуючи Настанову, бачимо, що в ній також надається перелік масових заходів громадсько-політичного характеру, які можуть відбуватися у вигляді «мітингів, демонстрацій, парадів, маніфестацій, вуличних походів, масових гулянь, страйків, пікетів» [3]. У подальшому тексті документа надається визначення кожного з таких масових заходів, що безумовно полегшує роботу міліції під час їх проведення, адже дозволяє ідентифікувати кожний з таких заходів і обрати найпридатніший спосіб охорони громадського порядку під час його проведення.

Якщо розглядати думки науковців із цього приводу, В.Г. Поліщук вказує, що до громадсько-політичних масових заходів слід відносити мітинги, демонстрації, вуличні походи, майвки, масові збори, страйки, вибори в місцеві Ради народних депутатів тощо. Ми згодні з тим, що ознаками таких заходів є такі загальні ознаки, властиві масовим заходам, як організованість, наявність спільних цілей, майже завжди, участь великої кількості людей. Щодо особливих ознак В.Г. Поліщук визначає наступні: визначеність складу учасників, стереотипність поведінки людей [2, 16]. Із першою особливою ознакою щодо визначеності складу учасників, ми не згодні в тій частині, що насамперед необхідно уточнити, що саме розуміється під складом учасників: склад організаторів такого масового заходу, осіб які наділені певними правами і обов'язками, склад глядачів, або обидві групи разом. Однак відомо, що і незалежні глядачі, не зацікавлені в цілях проведення такого масового заходу нерідко, під впливом натовпу, голосних закликів, стають безпосередніми учасниками. Отже, кількість та особи учасників не завжди відомі заздалегідь, окрім, скажімо, учасників зборів, адже ті, як правило, складаються з невеликого кола осіб, що мають загальну проблему або ціль у вирішенні питань, що безпосередньо стосуються умов їхнього життя або праці. Крім представників громадських організацій, трудових колективів, студентських рад у таких масових заходах може брати участь будь-яка особа, яка має безпосереднє відношення до проблеми, що вирішується, або до мети, що поставлена.

Не менш важливою ознакою є саме мета проведення масових заходів громадсько-політичного характеру, саме за допомогою визначення якої можна відокремити їх від інших масових акцій. Найпоширенішою метою є підтримка політичних, економічних, соціальних реформ, певних політичних сил та діячів, залучення інших осіб до складу певної політичної сили, або ж цілковито протилежні цілі: осуд, вираження невдоволення, протидія певному рішення або нововведенню державних органів, громадських організацій. Не слід забувати, що проведення масових засобів громадсько-політичного характеру, як і будь-якого виду масових заходів, повинно ґрунтуватися на принципах законності (відповідності Конституції України, Законам України та іншим нормативно-правовим актам) та добровільності щодо участі в таких заходах, адже ніхто не може бути силою або іншими незаконними засобами залучений до участі в таких акціях. Участь у них є добровільною і для організаторів.

У проекті Закону України «Про порядок організації і проведення громадянами зборів, мітингів, походів, демонстрацій та пікетувань» також є спроба визначити масові заходи як «відкрита, мирна, доступна кожному акція, яка проводиться у формі зборів, мітингу, походу, демонстрації чи пікетування або у будь-якому різному поєднанні цих форм за ініціативою громадян України або об'єднань громадян. Метою акції є вільне вираження і формування думки, політичної позиції, а також висловлення вимог з різноманітних питань суспільного життя» [19]. На наш погляд, таке визначення дещо звужує поняття масових заходів і більш придатне для визначення саме масових заходів громадсько-політичного характеру, адже включає в себе їх особливості і перелік, але в той же час не приводить у приклад існування релігійних, культурно-видовищних, спортивних заходів.

На нашу думку, масовим заходом громадсько-політичного характеру можна вважати вид організованого або спонтанного, санкціонованого чи несанкціонованого державою, мирного масового заходу чи акції, що проводиться без зброї, найчастіше за участі великої кількості людей у виді: зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, пікетувань, парадів, маніфестацій та контр зібрань, за ініціативи громадян України, їх об'єднань, іноземців, осіб без громадянства, і має на меті вільне вираження підтримки або невдоволення громадської або політичної позиції, висловлювання вимог стосовно різних сфер суспільного життя.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що необхідно законодавче закріплення поняття масових заходів громадсько-політичного характеру в найближчий час, адже відсутність визначення цього терміна та його складових викликає проблеми та прорахунки в адміністративно-правовій діяльності органів міліції, які забезпечують охорону громадського порядку під час проведення масових заходів. Тільки за умов продовження адміністративної реформи, підвищення культурного рівня громадян, їх правової обізнаності та підтримки населення, міліція, як основний суб'єкт охорони громадського порядку, може виконувати свої функції. Також існує невідкладна необхідність у законодавчому закріпленні порядку проведення масових заходів громадсько-політичного характеру (зборів, мітингів, демонстрацій, вуличних походів та пікетувань) із зазначенням правового та організаційного механізму охорони громадського порядку та безпеки під час їх проведення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Висновок від 16 жовтня 2006 доступний англійською мовою на сайті Венеціанської комісії / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.venice.coe.int/docs/2006/CDL-AD%282006%29033-e.asp>.
2. Поліщук В.Г. Адміністративно-правове регулювання та тактика проведення масових заходів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / В.Г. Поліщук. – Х., 1999. – 246 с.
3. Настанова про дії органів і підрозділів внутрішніх справ щодо організації й забезпечення охорони громадського порядку і безпеки громадян під час проведення масових заходів та акцій / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про міліцію : Закон України від 20 грудня 1990 року // Вісник ВРУ, 1991. – № 4. – Ст. 20.
5. Про затвердження статуту патрульно-постової служби міліції України : Наказ МВС України від 28 липня 1994 року / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Про порядок підготовки спортивних споруд ті інших спеціально відведених місць для проведення масових та культурно-видовищних заходів : Постанова КМУ від 18 грудня 1998 року № 2025 // Офіційний вісник України, 1998. – № 51. – С. 1894.
7. Рішення від 10 липня 2009 року № 1966 «Про затвердження Положення про проведення масових заходів у м. Дніпропетровську» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Проект Закону України «Про порядок організації і проведення громадянами зборів, мітингів, походів, демонстрацій та пікетувань» від 22 травня 2006 року // – / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mvsinfo.gov.ua/official/lawprojects/052206_1.html.
9. Ларин В.В. Понятие административно-правовой охраны общественного порядка при проведении массовых мероприятий: теория и практика совершенствования охраны общественного порядка / В.В. Ларин. – М., 1985. – 504 с.
10. Колодкин Л.М. Особенности подготовки личного состава к несению службы по обеспечению охраны общественного порядка в период проведения массовых мероприятий в условиях города / Л.М. Колодкин // Проблемы охраны общественного порядка и борьбы с преступностью в условиях крупного города. М., 1984. – 170 с.

11. Зубач А.В. Основные направления деятельности милиции : [учеб. пособие] / А.В. Зубач, А.Н. Кокорев, Р.А. Русаков. – М., 2005. – 382 с.
12. Административная деятельность органов внутренних дел. Часть особенная : [учебник] / [под ред. А.П. Коренева]. – М., 2002. – 342 с.
13. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ : [навчальний посібник] / [Сущенко В.Д., Олефір В.І., Константинов С.Ф. та ін.] ; [за заг. ред. Моїсеєва Є.М.]. – К.: КНТ, 2008. – 264 с.
14. Алоян А.М. Правовое регулирование охраны общественного порядка при проведении массовых мероприятий / А.М. Алоян, В.И. Эглит // Административно-правовые проблемы охраны общественного порядка. – М., 1987. – С. 38–39.
15. Корнієнко М.В. Управління силами та засобами органів внутрішніх справ при ускладненні оперативної обстановки в сфері охорони громадського порядку : дис....канд. юрид. наук: 12.00.07 / Корнієнко М.В. – Х., 2000. – 221 с.
16. Логвиненко М.І. Правове регулювання діяльності міліції по забезпеченню політичного права громадян на свободу зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.І. Логвиненко; Нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2004. – 21 с.
17. Логвиненко М.І. Правове регулювання діяльності міліції по забезпеченню політичного права громадян на свободу зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій : дис....канд. юрид. наук: 12.00.07. / Логвиненко М.І. – Х., 2004. – 204 с.
18. Поліщук В.Г. Адміністративно-правове регулювання та тактика проведення масових заходів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / В.Г.Поліщук; Ун-т внутр. справ. – Х., 1999. – 17 с.
19. Проект Закону України про порядок організації і проведення громадянами зборів, мітингів, походів, демонстрацій та пікетувань від 22 травня 2006 року) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mvsinfo.gov.ua/official/lawprojects/052206_1.html.

УДК 349.4: 342.52 (477)

РОЗГЛЯД ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Яцун О.В., аспірант, суддя

Господарський суд Запорізької області

Стаття присвячена порядку вирішення земельних спорів у зарубіжних країнах, у статті сформульовано висновки та пропозиції, спрямовані на вдосконалення законодавства, що регулює порядок розгляду і вирішення спорів, які виникають у сфері земельних правовідносин на Україні.

Ключові слова: земельний спір, моделі адміністративної юстиції, порядок розгляду.